

Tale til Illustratørprisen/Karoline Stjernfelt:

I morgen bliver bedre 2. Dronningen

Forlag: Cobolt

På vegne af udvalget, som består af formand Peter Land, Caroline Sehested, Kasper Købke og undertegnede, har jeg fået æren af at holde talen for årets prismodtager af Kulturministeriets Illustratørpris for børne- og ungdomsbøger.

Jeg vil starte med at sige lidt om årets illustrerede udgivelser. Dernæst et par ord om de illustratører, som vi har indstillet til prisen for bedste illustrerede værk i 2020. Og sluttelig vil jeg motivere prisen.

Der er stor diversitet i de visuelle udtryk på den børnelitterære scene. Årets mange udgivelser rummer både stramme, grafiske layouts, avantgardistiske farveflader, retro-look, monstrøse teknisk-ekvilibristiske detaljer og morsomme karikaturer. Og som noget relativt nyt, tegneserien og den grafiske roman.

De tre illustratører, som vi har indstillet til prisen for bedste illustrerede værk i 2020, er: Louise Thrane Jensen, som har illustreret billedbogen *Havesaksen*, skrevet af Gertrud Tinning. Lars Kramhøft som har tegnet og forfattet tegneserien/den grafiske roman *Noget frygteligt er altid ved at ske*. Og Karoline Stjernfelt som har tegnet og forfattet tegneserien/den grafiske roman *Dronningen*, andet bind i trilogien *I morgen bliver bedre*.

Med en vild og syret energi, og med bladtegnerens fornemmelse for det overdrevne, leger Louise Thrane Jensen med på den fantasifulde og skøre tekst. Hovedpersonen har stort gult hår, kæmpestore blå briller og en glad pølseformet rød mund. Tegningerne emmer af referencer tilbage til nogle af dansk børnelitteraturs klassikere (Gunnar Wille, Ole Lund Kirkegaard) og er så fjernt fra spinkle blyantsstreger og douce nuancer, som man kan forestille sig. Her er skæve vinkler og fuld fart på primærfarverne.

Lars Kramhøfts visuelle fortælling har et sikkert og medrivende billedflow. Med en minimalistisk og stram stil fortælles i farver, der holder sig til sort, hvid og turkis med pletvis, dramatisk brug af rød. Og med en diskret men virkningsfuld brug af symbolik (spejle og skeletter). Den navnløse hovedperson fremstår undselig med sorte prikker som øjne, en lille tap som næse og ofte helt uden mund. Men hans kvaler berører læseren fra start til slut.

Feltet i år er præget af en bekymring for nutid såvel som fremtid. Vinderen af Kulturministeriets pris går dog til et værk, der kigger tilbage i vores historie. Tilbage til det royale trekantsdrama i 1770 mellem kong Christian den 7., Caroline Mathilde og kongens livlæge, Johann Friedrich Struensee. Det er et drama, som er blevet behandlet utallige gange før, i litteratur, teater, film og ballet. Men som nu for første gang udfoldes i en tegneserie-trilogi af Karoline Stjernfelt, der modtager Kulturministeriets illustratørpris 2020 for bind 2, *Dronningen*.

Med bind 1, *Kongen*, viste Karoline Stjernfelt et umiskendeligt og ærefrygtindgydende talent for at fortælle medrivende i ord og billeder. Samme høje niveau fastholdes i *Dronningen*, som fokuserer på den unge Caroline Mathilde, der som det lyder ((bagsideteksten)): "sygner mere og mere hen efter at have opfyldt sin pligt som kongelig fødemaskine."

I Stjernfelts fortolkning er Caroline Mathilde en frodig kvinde med både lyst, vrede og vilje, og således hverken stereotyp smuk eller en marionet. Hun rider overskrævs, beder Struensee ledsage sig til en kongelig begravelse, hvilket får hoffet til at lette af forargelse og hun promenerer i herretøj. Det skildres i en helt vidunderlig scene, hvor hoffet vælter over sig selv for at se den unge Caroline, som, billede for billede, trækker i rideuniform med en alvor, som var hun på vej i krig.

Men den unge dronning er kun 18 år gammel. Vi er således vidne til en medrivende første forelskelse, et teenagedrama, hvor begæret efter den ældre Struensee og Caroline Mathildes kategoriske afvisning af, at Struensee måske udnytter hende, peger på ungdommens naivitet og fandenivoldskhed.

Dronningen er et værk, som gør et stykke væsentlig danmarkshistorie lyslevende. Stjernfelts historiske viden er imponerende men aldrig tyngende eller belærende. Ligesom Peter Madsen og Claus Deleuran kan Karoline Stjernfelt formidle et sammensat, omfattende stof både underholdende og medrivende. Fortælleteknisk set flyder historien ubesværet afsted. Hvert opslag er komponeret med en veludviklet dramaturgisk sans, som engagerer læseren. Og uden en enorm mængde tyngende tekst. Alligevel får man en god fornemmelse af det komplicerede politiske spil, der udfolder sig sammenvævet med kærlighedsdramaet.

Værkets store styrke er, hvorledes de historiske karakterer er både nuancerede og relaterbare. Stjernfelt portrætterer Struensee, Christian og Caroline med humor og ømhed. De fremstår som hele mennesker med genkendelige tanker, følelser og problemer, bl.a. ved at der dvæles ved personernes mimik og gestik i halvnære beskæringer og nærbilleder.

Caroline Mathilde er smaskforelsket og synes at Struensee er utrolig lækker, og det skildres i lange sekvenser, hvor Carolines blik hviler på hans hænder, hans krop, og hans ansigt. Læseren ser altså Struensee gennem Carolines længselsfulde øjne, hvilket er et uvant greb i tegneserier, som historisk set har afbildet kvinder gennem det mandlige blik.

Dronningen er et vidunderligt velfortalt værk, både i kraft af billedflowet og den sanseligt appellerende stil. Stjernfelts *ligne claire*-inspirerede streg er elegant. Og de små, symbolske billedforløb, som løber parallelt med handlingen, understøtter stemningen. De detaljerede skildringer af miljøer, arkitektur og interiører, og måden disse påvirkes af det skiftende lys, får en svunden epoke til at komme til live. Parykker, lysekroner og tøj skildres med sikker hånd. Og farverne! Udråbstegn er nødvendige her. Stjernfelts utroligt smukke farvepalet, gør værket til en fryd at dvæle ved. Farvelægningen har desuden den psykologiske pointe, at den formidler hvordan sindsstemningen hos personerne i fortællingen skifter. Det er originalt tænkt og udført.

Jeg vil slutte med at understrege, hvor vældig en bedrift Karoline Stjernfelt har begået med *Dronningen*. Ikke mindst i kraft af de storslåede scener. Det gælder skildringen af kongens vanvid, som er heftige og velkomponerede symbolske tableaux i en voldsom farvesammensætning, hvilket forstærker den mareridtsagtige følelse. Og så naturligvis balscenen, som er eminent fortalt.

Struensee er netop blevet udnævnt til den fornemme stilling som kongens livlæge. Han står iført maske foran døren til aftenens maskebal. Hans debut ved hoffet. Først afbildes Struensee bagfra foran døren til balsalen, hvor en stribe lys hemmelighedsfuldt, klemmer sig ud. I næste billede afbildes Struensee forfra, og vi ser hans overraskede, næsten lamslåede udtryk. Først ved at vende siden til det spektakulære opslag af det danske hof til maskebal, forstår vi Struensees overraskelse. Den glamourøse overdådighed blandt den enorme menneskemængde, de svedige, hårdt arbejdende musikere, de dusinvis af små dramaer mellem gæsterne - alting bevæger sig og er således en skarp kontrast til en overvældet, stillestående Struensee.

På udvalgets vegne vil jeg sige tillykke til Karoline Stjernfelt. Tillykke med en meget velfortjent pris for en særligt bemærkelsesværdig indsats for den illustrerede danske børne- og ungdomsbog af høj teknisk og kunstnerisk kvalitet.